

КРЕАТИВНІ ПІДХОДИ В МЕТОДИЦІ ІНТЕГРОВАНОЇ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ДІЯЛЬНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ СУБ'ЄКТІВ

Креативність (лат. *creatio* — створення) — термін, яким окреслюються «творчі здібності індивіда, що характеризуються здатністю до продукування принципово нових ідей». Термін «креативний» сьогодні активно застосовується в питаннях обліку та управління господарською діяльністю, однак, міжнародна практика обліку не має одностайності щодо відповідності креативного бухгалтерського обліку принципам Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (М.Р. Мэтьюс, М.Х.Б. Перера, Я.В. Соколов). Більшість вітчизняних науковців теж схиляються до думки щодо невідповідності креативного обліку нормам, принципам, якісним характеристикам, регламентованим національними Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку (С.Ф. Голов, М.С. Пушкар, С.Ф. Легенчук).

Такі неоднозначні трактування щодо нормативної бази креативного обліку обумовлюють також загальноприйняті його терміни в міжнародній обліковій практиці: *fiddling the book* — підгонка через подрібнення рахунків; *cooking the book* — підтасування рахунків; *cosmetic reporting* — косметична звітність; *window dressing the account* — «показове оприлюднення» рахунків.

Враховуючи нестабільність вітчизняного інституційного економічного середовища, інструментом варіативної оцінки тіньового бізнесу може бути визнаний будь обліковий метод «креативного обліку», що застосовується з метою досягнення бажаних для управлінців показників, але при цьому не [відповідає](#) загальноприйнятій практиці (тобто, НПСБО).

Професіоналам-обліковцям добре відомі методичні підходи обліку і звітності, завдяки «лавірування» якими можливо забезпечувати кращу результативність використання, збереження та відтворення виробничих ресурсів, серед яких: перенесення прибутків на більш ранні (збиткові) періоди шляхом передчасного відображення окремих господарських операцій на рахунках реалізації; переміщення прибутку в країни з пільговим податковим режимом; встановлення внутрішніх цін (розцінок), менших від їх ринкового рівня; проведення уцінки запасів з метою їх оперативного продажу за ціною, нижче їх балансової вартості, тощо.

Разом з тим, бухгалтерський облік не може бути «абсолютно творчим»: облікові принципи, регламентовані НПСБО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», виступають у формі чітких обмежень в питаннях методики обліку. Оскільки активна реформація об'єктів обліку (інтелектуального капіталу, витрат на соціальний захист працівників та екологічну безпеку виробництва тощо) обумовлює раціональне застосування методики інтегрованої системи бухгалтерського обліку (ІСБО), що включає підсистеми фінансового, управлінського та податкового обліку, більш виваженим є визначення креативного обліку як *креативних підходів в ІСБО*.

Серед практичних аспектів реалізації креативних підходів на даний час: знаходження шляхів зниження витрат за рахунок посилення адміністративного впливу на їх формування (першочергово, в частині контрольованих витрат діяльності); збільшення прибутку за результатами коригувань статей власного капіталу з метою збільшення розміру дивідендів як стимулюючого фактору для інвесторів; заниження обсягів зобов'язань шляхом дисконтування їх очікуваного погашення, проведення зарахування на умовах бартерних розрахунків тощо для отримання вищої категорії позичальника при залученні кредитних ресурсів; дооцінка оголошених вкладів засновників статутного фонду для досягнення необхідних вимог щодо формування статутних фондів; «штучне» (не забезпечене високоліквідними активами) поліпшення показників дохідності, прибутковості та ліквідності для заохочення потенційних інвесторів та ін.

Альтернативний варіант застосування креативних підходів методики обліку з метою покращення показників прибутку наведено в таблиці 1.

Таблиця 1. Приклади застосування креативних підходів у фінансовому обліку (з метою збільшення прибутку)

№ з/п	Мета оптимізації даних фінансового обліку	Класичне відображення		Креативні підходи	
		Дт рах	Кт рах	Дт рах	Кт рах
1	2	3	4	5	6
1.1.	Списання одержаних фінансових результатів за звітний період	«Фінансові результати»	«Нерозподілені прибутки»	«Фінансові результати»	«Нерозподілені прибутки»
1.2.	Перегляд методу нарахування резерву сумнівних боргів за минулий рік метою зменшення його розміру			«Резерв сумнівних боргів»	«Нерозподілені прибутки»
1.3.	Списання дооцінки (проведеної в попередніх періодах) реалізованих основних засобів			«Додатковий капітал»	«Нерозподілені прибутки»

Отже, на етапах активного облікового, бюджетного, соціально-економічного нормативно-правового реформування креативний облік доцільно трактувати як креативні підходи – професійно-творчі підходи щодо оптимізації методики облікової системи вітчизняних суб'єктів на засадах дотримання чинних облікових стандартів, застосування яких уможливорює формування надійної інформаційної бази відповідно до цільових запитів управління, відповідає стратегічній платформі їх успішного господарювання.